

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม โดยชุมชนมีส่วนร่วมนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม โดยมีประเด็นที่ต้องการศึกษาคือ สถานการณ์ปัจจุบันของช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม และแนวทางการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอมรวมไปถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวิธีการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเลือกพื้นที่และผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. การเข้าสู่พื้นที่และการเก็บข้อมูล
3. วิธีและขั้นตอนดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1. การเลือกพื้นที่และผู้ให้ข้อมูลหลัก

แนวทางในการศึกษาถึงช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม เน้นในการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม ทั้งที่ได้มีการดำเนินการมาแล้ว และช่องทางใหม่ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอมได้ในอนาคต รวมไปถึงการค้นหาวัตถุและวิธีการผลิตผ้าทอเกาะขอมและผลิตภัณฑ์ที่มีผ้าทอเกาะขอมเป็นส่วนประกอบ

1.1 พื้นที่ศึกษา

การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับปรากฏการณ์การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม โดยการดำเนินการของชุมชน ในรูปแบบการผลิตเป็นสินค้าต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างหลากหลาย ทั้งในรูปแบบการผลิตเป็นสินค้าแบบดั้งเดิม คือการทอผ้าเป็นผืน และการผลิตเป็นสินค้าที่ระลึกอื่นๆ ที่ได้มีการคิดค้นขึ้นมาใหม่ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ กล่าวคือ การวิจัยนี้ยังให้ความสำคัญต่อการแสดงความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆของชุมชนที่ก่อให้เกิดเป็นผลแห่งความสำเร็จของการค้นหาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม ดังนี้

ผู้วิจัยจึงได้เลือกตำบลเกาะข่อย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผ้าทอเกาะข่อยแห่งเดียวในจังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ศึกษา

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะข่อยโดยชุมชนมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposeful sampling) ตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะข่อย และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งก็คือผู้ให้ข้อมูลหลักต้องเป็นผู้ที่สามารถบอกเล่าถึงความเป็นมาของการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะข่อย และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะข่อยได้ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถบอกเล่าถึงความต้องการความสะดวกสบายในการซื้อหาผ้าทอเกาะข่อยได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำแนกคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

- 1.2.1 กลุ่มผู้ผลิตผ้าทอเกาะข่อย (มีการจัดตั้งกลุ่ม) ผู้ผลิตอิสระ จำนวน 11 คน (ภาคผนวก ก)
- 1.2.2 ผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะข่อย จำนวน 11 คน (ภาคผนวก ก)
- 1.2.3 กลุ่มผู้บริโภค จำนวน 10 คน (ภาคผนวก ก)
- 1.2.4 เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของภาครัฐ จำนวน 7 คน ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนตำบลเกาะข่อย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา (ภาคผนวก ก)

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 3 แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แนวทางการในสนทนากลุ่ม และแบบสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมแบบกึ่งมีโครงสร้าง (ภาคผนวก ข)

ตาราง 2 สรุปเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	เครื่องมือ	ข้อมูลที่ได้รับ
1. กลุ่มผู้ผลิต	11	แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง	- ข้อมูลความเป็นมาและ ประวัติของผ้าทอเกาะขอมและ การรวมกลุ่มการทอผ้าเกาะขอม รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการจัดจำหน่ายในรูปแบบ ของกลุ่มผู้ผลิต
2. กลุ่มผู้จัดจำหน่าย	11	แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง	- ข้อมูลด้านการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม
3. กลุ่มผู้บริโภค	10	แบบสัมภาษณ์แบบไม่มี โครงสร้าง	ลักษณะการซื้อผ้าทอเกาะขอม และความต้องการในการเลือก ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม
4. เจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานภาครัฐ	7	แบบสัมภาษณ์แบบไม่มี โครงสร้าง	- ข้อมูลด้านนโยบายและ แผนการส่งเสริมพัฒนา ผลิตภัณฑ์ และการจัดจำหน่าย ช่องทางการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม

2. การเข้าสู่พื้นที่และการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาคือ ตำบลเกาะขอม อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการเข้าสู่พื้นที่ศึกษาในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเก็บข้อมูล เนื่องจากการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในลักษณะนี้ เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมาย นอกจากการศึกษาจากเอกสารแล้ว ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้เพื่อสอบถามถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าเกาะขอม และการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม ตามความเข้าใจและความรู้ที่บุคคลเหล่านั้นมีอยู่ ซึ่งต้องใช้เวลาในการซักถามต่อรายไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ดังนั้น การสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง มีความเต็มใจที่จะตอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแนวคำถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ตอบสนองกับวัตถุประสงค์การวิจัย

การเข้าถึงแหล่งข้อมูลนี้ ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับคนในท้องถิ่นเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เนื่องจากผู้วิจัยอาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลเกาะขอมมาหลายปี และยังมี ความคุ้นเคยกับกลุ่มผู้มีอาชีพการทอผ้า และผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นอย่างดี จึงมีความเข้าใจในลักษณะของการปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน จึงเป็นความสะดวกที่ผู้วิจัยจะสามารถคิดรูปแบบการตั้งประเด็นคำถามกับชาวบ้าน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามและไปปรึกษา ตรวจสอบความเหมาะสม กับผู้เชี่ยวชาญ (กรรมการผู้คุมวิทยานิพนธ์) เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างครอบคลุมและสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน แนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 3 แนวคำถามใหญ่ๆ ประกอบด้วย

- 1) ประวัติและวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม เพื่อให้ทราบความเป็นมาของการผลิต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มีการสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน และมีการพัฒนารูปแบบการผลิตจากอดีต มาสู่ปัจจุบันเป็นเช่นไร
- 2) ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอมที่ได้มีการดำเนินการมา มีวิธีการกระจายสินค้ารูปแบบใด
- 3) รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม ที่ได้มีการพัฒนาไปตามยุคสมัยและการนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาช่วยในการกระจายสินค้าและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม และหลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยนำประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม แล้วนำประเด็นที่ได้มาเพื่อเป็นหัวข้อในการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ผลที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แล้ว

จึงนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสรุปผลควบคู่ไปกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย แล้ววิเคราะห์ผลการดำเนินการวิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. วิธีและขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอโดยชุมชนมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอ และเพื่อทราบรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอในรูปแบบใหม่โดยชุมชนมีส่วนร่วม ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มตามธรรมชาติ (Group Discussion) ดังรายละเอียดดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาข้อมูลบริบท ประวัติของพื้นที่ และการดำเนินการที่มีการอ้างอิงประวัติศาสตร์ จากเอกสาร และรายงานการวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยต่อไป

3.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation)

ในการวิจัยนี้นอกจากผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในการหาข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยยังเลือกใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรง (Reactive participant observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหลายที่อยู่ในพื้นที่วิจัยนี้ จะเป็นผู้ร่วมให้ความรู้ ข้อมูลประสบการณ์ต่างๆ แก่ผู้วิจัยแล้ว แต่การที่ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมเข้าไปสัมผัสในกิจกรรมของผู้ให้ข้อมูลหลัก ก็จะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลอื่นๆที่มีความลึกซึ้งเพิ่มมากขึ้น และด้วยประการสำคัญที่ตัวผู้วิจัยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมแล้ว ก็จะสามารถเข้าถึงข้อมูลบางอย่างที่คนภายนอกมักไม่สามารถเข้าถึงได้ ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า (Complete participant) โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดกรอบของการสังเกตไว้ล่วงหน้าเป็นการสังเกตแบบเปิดเผย และอาจเกิดปรากฏการณ์อื่นๆ เพิ่มเติมได้ต่อไป (ภาคผนวก)

3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการลงภาคสนามจริงตามลำดับ 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนเตรียมการ และขั้นตอนการรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ขั้นตอนเตรียมการ

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยผู้วิจัยจึงจัดขั้นตอนในการเตรียมการไว้ดังนี้

- 1) รวบรวมสิ่งที่เป็นที่ก (Document Collection) ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของตำบลเกาะขอม และการผลิตผ้าทอเกาะขอม
- 2) ค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลักตามมิติที่ผู้วิจัยกำหนดไว้คือ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม และผู้จัดจำหน่าย
- 3) สร้างความเข้าใจและข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยครั้งนี้ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก
- 4) จัดทำข้อกำหนดและขั้นตอนการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย
  - 4.1) การจัดทำข้อกำหนด คำแนะนำชี้แจงแก่ผู้ให้ข้อมูลหลัก
  - 4.2) กำหนดประเด็นคำถามที่ตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัย
  - 4.3) ระบุแหล่งข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมกับแหล่งข้อมูล
  - 4.4) กำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เพื่อนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลหลัก
- 5) เตรียมเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป อุปกรณ์สื่อสาร เป็นต้น

3.3.2 ขั้นตอนดำเนินการ

เมื่อดำเนินการขั้นตอนเตรียมการแล้วผู้วิจัยลงมือดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ลงภาคสนาม โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและการถอดเทปเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับประเด็นคำถาม และสามารถถอดวัตถุประสงค์การวิจัยได้ มีขั้นตอนดังนี้

1.1) สร้างบรรยากาศการสนทนาที่เป็นธรรมชาติสบายๆ อย่างเป็นกันเองโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว จากการสนทนาทักทาย พูดคุยด้วยเรื่องทั่วไป เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักคลายความกังวล แล้วจึงเริ่มพูดคุยถึงเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับประเด็นคำถาม

1.2) การชี้แจง เมื่อเกิดสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วก็แนะนำถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ความสำคัญของผู้ให้ข้อมูลหลัก และสิทธิในการตอบข้อคำถามในการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.3) การสนทนาตามประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.4) การแสดงภาษากายที่เหมาะสมเพื่อสร้างผ่อนคลายแก่ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเต็มที่

1.5) สนทนาตามความเป็นจริง โดยมุ่งให้ผู้ให้ข้อมูลหลักสนทนาตามความเป็นจริงที่สุด และเก็บเกี่ยวข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยให้ได้ ประเด็นมากที่สุด

1.6) ปิดการสนทนา

2) การถอดบทสัมภาษณ์ โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรภายหลังจากเก็บข้อมูลให้เร็วที่สุด เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งบทสัมภาษณ์จากแถบบันทึกเสียง บทสัมภาษณ์ที่นอกเหนือจากแถบบันทึกเสียงและภาษากายต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีผลต่อวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ทำการบันทึกภาพระหว่างการสนทนา เพื่อประกอบข้อมูลจากการแสดงภาษากายของผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.4 การสนทนากลุ่มตามธรรมชาติ (Group Discussion)

ซึ่งเป็นรูปแบบการสนทนาโดยทั่วๆ ไปแบบไม่มีโครงสร้างโดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้สนทนาที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินกิจกรรมทางช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งหัวข้อในการสนทนาจะเป็นประเด็นที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบในการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบตามวัตถุประสงค์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มซึ่งได้มาจากการสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.4.2 การกำหนดกลุ่มสมาชิกที่จะมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกแบบจำเพาะเจาะจงซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในการดำเนินการตามนโยบายได้ อันได้แก่ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขอมและกลุ่มผู้ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะขอม

3.4.3 ทำหนังสือเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

3.4.4 จัดทีมผู้ช่วยในการดำเนินกิจกรรมสนทนากลุ่มและทำความเข้าใจกับทีม โดยมีผู้ช่วยในการบันทึกข้อมูล 1 คน ผู้ช่วยในการบันทึกภาพ 1 คน และผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มในครั้งนี้อย่างเดียว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอ โดยการศึกษาช่องทางผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับประวัติการทอผ้าทอเกาะยอ ได้แก่เอกสารอ้างอิง เอกสารงานวิจัย เอกสารโครงการ บทความ แผ่นพับ การสืบค้นข้อมูลทาง Internet และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อสืบค้นการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอเกาะยอ และช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอ ทั้งในอดีต และปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปสังเคราะห์จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อคำถามเพื่อสะดวกต่อการดึงข้อมูลนำไปใช้เป็นประเด็นในการกำหนดกรอบหัวข้อการสนทนากลุ่ม หลังจากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตมาใช้ในการวิเคราะห์และสรุปความและตรวจสอบข้อมูลที่ได้เพื่อตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกไว้ดังนี้

4.1 การจัดระบบข้อมูล

การจัดระบบข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลมีสภาพพร้อมที่จะถูกเรียกและสามารถสืบค้น และจัดกลุ่มข้อมูลนำมาใช้เพื่อการวิเคราะห์ได้สะดวก โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1.1 การจัดระบบกายภาพข้อมูล เป็นการจัดระบบข้อมูลจากเอกสารเครื่องบันทึกต่างๆ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) จัดทำสำเนา (Copy) ข้อมูลเป็น 2 ชุดเสมอ
- 2) เก็บข้อมูลชุดแรกแยกต่างหากจากข้อมูลชุดที่สอง เพื่อป้องกันการถูกทำลายหรือสูญหายพร้อมกันทั้ง 2 ชุด
- 3) ทำสำเนาข้อมูลในแต่ละรุ่น (Generation) ทุกครั้งที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
- 4) จัดเรียงบันทึกภาคสนาม (Field Note) หรือการจัดทำดัชนีบันทึกภาคสนามเพื่อให้สะดวกแก่การสืบค้นและนำข้อมูลจากบันทึกภาคสนามมาวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

4.2 การจัดแสดงข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การจัดแสดงข้อมูลเพื่อพรรณนากลุ่มข้อมูล โดยนำข้อมูลภายใต้รหัสเดียวกันหรือมีประโยชน์สำคัญคล้ายคลึงกันมาจัดอยู่ในหมวดข้อมูลเดียวกัน และทำการสังเคราะห์ข้อความป็นงานเขียนเชิงวิชาการเพื่อใช้แทนข้อมูลเหล่านั้นที่เป็นภาษาสนทนา

4.2.2 การจำแนกประเภทเชิงระบบ คือการรวบรวมข้อมูลที่ลักษณะเฉพาะร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

4.3 การสร้างบทสรุป มีขั้นตอนดังนี้

4.3.1 การจัดกลุ่มข้อสรุปย่อย ทำความเข้าใจกับข้อมูลทั้งหมด แล้วสรุปเป็นหัวข้อย่อย (Sub-themes) ในแต่ละประเด็น หากอ่านทำความเข้าใจกับข้อมูลทั้งหมดแล้วพบว่า มีประเด็นใดที่เพิ่มเติม ก็สามารถนำมาจัดเป็นกลุ่มข้อมูลและจัดให้เข้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเพิ่มเติมในภายหลัง

4.3.2 การมองหาแบบแผน ทำความเข้าใจตั้งแต่การเก็บข้อมูล การอ่านข้อมูล และการจัดแสดงข้อมูล แล้วจัดทำแผนเพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกันระหว่างประเด็นหลักกับประเด็นย่อย

4.3.3 การพิสูจน์บทสรุป ทำการตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยนำข้อมูลที่เป็นข้อสรุปกับผู้ให้ข้อมูลหลักตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามความหมายที่ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องการสื่อสาร

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ตามประเด็นที่ต้องการแล้ว เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลผู้วิจัยจะได้ทำการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวอีกครั้ง โดยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ในกรณีไม่ปักใจเชื่อข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลรายแรก ผู้วิจัยจะต้องแสวงหาผู้ให้ข้อมูลในประเด็นนั้นๆ จากผู้ให้ข้อมูลรายที่สอง รายที่สาม ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการโดยใช้คำถามในประเด็นเดียวกันนั้นกับทั้ง กลุ่มผู้ผลิต ผู้ผลิตอิสระ กลุ่มผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอเกาะยอ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ โดยการสัมภาษณ์บุคคลจากการแนะนำต่อจากผู้ให้สัมภาษณ์ ในรูปแบบ Snow Ball จนกว่าจะได้ข้อมูลที่ตอบสนองตามวัตถุประสงค์และ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันและน่าเชื่อถือมากที่สุด